

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๕

วันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้ ให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ (๑) การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณา

ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอตามมาตรา ๑๓๑ (๒) ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป (๓) ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในการนี้ ให้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอสองศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้ง รวมถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้บังคับใช้ได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ สำหรับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นย่อมต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ โดยมาตรา ๑๓๑ กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย (๑) คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๑๓๒ กำหนดให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา โดยให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ซึ่งหากพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดวันดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่เสนอ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในวาระที่สามมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภาอีกด้วย หลังจากที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้

ความเห็นชอบนั้น ให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น และในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป หรือหากมีข้อทักท้วงหรือมีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ก็ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว โดยในการนี้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้มีความแตกต่างจากกระบวนการร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติทั่วไป เนื่องด้วยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดของหลักการหรือกลไกสำคัญของรัฐธรรมนูญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง หรือกำหนดกลไกการดำเนินการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งนอกจากจะต้องทำตามกระบวนการร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติแล้วยังคงต้องทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ ด้วย

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ประธานรัฐสภาได้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ทั้งสี่ฉบับเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ต่อมาที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสี่ฉบับและกำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอใช้เป็นหลักในการพิจารณาวาระที่สอง ซึ่งในการพิจารณานี้จะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ กำหนดให้ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ เมื่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่แล้วเสร็จภายในวันดังกล่าว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ (๑) ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๘๔ วรรคสอง ข้อ ๘๗ วรรคสอง และข้อ ๑๐๑ ที่ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ แล้ว ประกอบกับเมื่อประธานรัฐสภามีหนังสือลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ ส่งร่างฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง และประธานกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ แจ้งว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิจารณาแล้ว ไม่มีข้อทักท้วง จึงเป็นกรณีที่รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นไปตามกระบวนการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ (๑) และ (๒) การนี้จึงฟังได้ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒

ประเด็นที่ต้องพิจารณามีต่อไปว่า ในคราวที่มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าสมาชิกรัฐสภามาประชุมแต่มีผู้ลงมติไม่ครบองค์ประชุมหรือมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมเป็นเหตุให้การพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนั้น เป็นเหตุให้การตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ ที่ประชุมได้พิจารณาต่อในมาตรา ๒๔/๑ เมื่อสมาชิกอภิปรายจนหมดแล้ว มีการเสนอให้ตรวจสอบองค์ประชุมโดยการขานชื่อ สมาชิกครบองค์ประชุม จึงมีการลงมติในมาตรา ๒๔/๑ ในเวลาต่อมาปรากฏว่าจำนวนผู้ลงมติไม่ครบองค์ประชุม รองประธานรัฐสภาปฏิบัติหน้าที่ที่ประธานรัฐสภาขณะนั้น จึงสั่งปิดการประชุม ซึ่งเหลือมาตราที่ต้องพิจารณาอีก ๑๐ มาตราพร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ และในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ ที่ประชุมลงมติในมาตรา ๒๔/๑ ประธานรัฐสภาตรวจสอบองค์ประชุม ปรากฏว่าองค์ประชุมไม่ครบเป็นเหตุให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามกรอบเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กรณีดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกรณีของการต่อรองทางการเมืองเท่านั้นโดยไม่ปรากฏพฤติการณ์ของสมาชิกรัฐสภาอย่างแน่ชัดว่ามีเจตนาที่จะทำให้การประชุมร่วมกันของรัฐสภาเสียไปทั้งหมด หรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กรณีเช่นนี้จึงแตกต่างจากการที่สมาชิกรัฐสภาออกเสียงลงคะแนนแทนกัน ที่บัญญัติห้ามไว้อย่างชัดเจนในข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๕๕ วรรคสาม ที่ว่า การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้ ซึ่งการออกเสียงลงคะแนนแทนกันไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตามถือเป็นการกระทำที่ต้องห้ามอย่างเด็ดขาด ทั้งยังเป็นกรกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อหลักการเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยอันเป็นหลักการสำคัญที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ การนี้จึงไม่ถือว่าพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นตามข้อกล่าวอ้างนั้น

ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ อย่างชัดแจ้ง หรือเป็นการกระทำที่เข้าข่าย อันจะทำให้กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงตราขึ้นโดยถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้ง ยังไม่แล้วเสร็จ หรือยังไม่มีผลการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใด การคำนวณ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับ ท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง” และมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจาก วันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้นำความในมาตรา ๙๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๙๑”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้นำผลการเลือกตั้งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเมื่อมีประธานรัฐสภาแล้ว ให้ส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยัง

ประธานรัฐสภาเพื่อทราบโดยเร็ว” และมาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จ มิให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าวมาคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีและผู้สมัครถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๓๒ ด้วยโดยอนุโลม” และมาตรา ๑๓๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่โดยมิให้นำคะแนนที่ได้รับจากการเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้มีการเลือกตั้งใหม่มารวมคำนวณด้วย และให้นำวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หากปรากฏว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันถือว่าเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง และผู้นั้นไม่ได้รับการเลือกตั้ง หากมีการนำคะแนนที่ผู้สมัครผู้นั้นได้รับไปรวมคำนวณเพื่อจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัดไปแล้วให้ดำเนินการคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองใหม่โดยมิให้นำคะแนนที่ผู้สมัครดังกล่าวได้รับไปรวมคำนวณด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๑๒๘” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับแก่กรณีที่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างด้วยเหตุอื่นใดนอกจากเหตุตามวรรคหนึ่งก่อนพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไปด้วยโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้มีผลใช้บังคับ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ เนื่องจากมาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร

ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน มีสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน เป็นจำนวนที่ไม่สอดคล้องต่อจำนวนประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง หากมีการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนสี่ร้อยคนก็จะทำให้การดูแลปัญหาของประชาชนมีความใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และการคำนวณคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อพรรคการเมืองและต้องเคารพหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงของประชาชน การให้มีบัตรเลือกตั้งสองใบเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ย่อมทำให้ประชาชนได้ใช้เจตจำนงในการเลือกตั้งที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

โดยมาตรา ๓ ได้บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ” และมาตรา ๕ ได้บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้ง ให้นำคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมารวมกันทั้งประเทศแล้วคำนวณเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกของแต่ละพรรคการเมือง เป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมข้างต้น โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่อในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกตามเกณฑ์คะแนนที่คำนวณได้เรียงตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้แก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากเดิมไปในสาระสำคัญซึ่งได้แก่ การแก้ไขจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ การแก้ไขจำนวนบัตรเลือกตั้ง รวมถึงการแก้ไขวิธีการ

ค่านวนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในส่วนที่เป็นรายละเอียดต่าง ๆ นั้น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อให้การบังคับใช้บทบัญญัติ แห่งกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญกำหนด จึงเป็นที่มาในการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังมีเนื้อหาที่คงจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ การแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน บัตรเลือกตั้ง การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรูปแบบเดิม ก่อนมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔

ข้อโต้แย้งที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ เพราะไม่ได้บัญญัติรายละเอียดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละ พรรคการเมืองพึงได้รับ กรณีเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จหรือกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ด้วยเหตุทุจริต การเลือกตั้งขึ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ในกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อน การประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีที่การเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ หรือกรณีที่ยังไม่มีการประกาศผล การเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมือง พึงได้รับเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในที่นี้คือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๐ ซึ่งเดิมกำหนดมิให้นำผลคะแนน ของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าวมาคำนวณเพื่อหาจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี รายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมือง พึงได้รับข้างต้น เป็นไปเพื่อรองรับในกรณีที่เกิดเหตุดังกล่าวขึ้น เนื่องจากในการคำนวณจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับนั้น มีฐานที่มาของคะแนนในการนำมาคำนวณจากฐานคะแนนเดียวกัน ซึ่งวิธีการตามที่มาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ นั้น เป็นวิธีการที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นหลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ เดิม ก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ๒๕๖๔ โดยให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับยึดโยงกับคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามบทบัญญัติเดิมจะใช้บัตรเลือกตั้งเพียงหนึ่งใบเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อไปในคราวเดียวกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ ใหม่ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ซึ่งกำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ กล่าวคือ บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหนึ่งใบ และบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกหนึ่งใบ กรณีเช่นนี้ทำให้คะแนนเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแยกต่างหากออกจากคะแนนเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออย่างเด็ดขาด ซึ่งก็ย่อมส่งผลต่อจำนวนคะแนนที่จะนำมาใช้เป็นฐานในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละแบบนี้ย่อมแยกออกจากกันด้วย ส่วนการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเลือกตั้งนั้น จะใช้วิธีการนำคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งมารวมกันทั้งประเทศแล้ว คำนวณเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกของแต่ละพรรคการเมือง เป็นสัดส่วนสัมพันธ์กัน โดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมข้างต้น โดยมีได้นำคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไปเป็นฐานการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเหมือนดังเช่นการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในวิธีการแบบเดิม

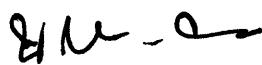
เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๙๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้เป็นหลักในการคำนวณหาสัดส่วน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ โดยมีได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ไปพร้อมกันด้วยนั้น ดังนั้น หากเกิดกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งแบบ แบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้ง ยังไม่แล้วเสร็จ หรือยังไม่มีผลการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใดตามมาตรา ๙๓ หรือกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามมาตรา ๙๔ เมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นจึงต้องตีความเพื่อให้ การบังคับใช้บทบัญญัติมาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อยู่ในลำดับถัดมาสอดคล้องกับ บทบัญญัติของมาตรา ๙๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ในวิธีการเดิมก่อนมีการแก้ไข เพิ่มเติม ที่มีได้มีวิธีการคำนวณหรือฐานการคำนวณที่ยึดโยงกันแล้ว และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้นำผลการเลือกตั้งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเมื่อมีประธานรัฐสภาแล้ว ให้ส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยัง ประธานรัฐสภาเพื่อทราบโดยเร็ว” และมาตรา ๒๖ ที่ให้ยกเลิกมาตรา ๑๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ บทบัญญัติดังกล่าว จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ แต่อย่างใด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติอื่นที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๗ ที่บัญญัติให้ยกเลิกความ ในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ เที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดบุคคลอื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบหรือประกาศของ

คณะกรรมการ จนอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่มีการกระทำการนั้นเป็นการกระทำเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่ และสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครซึ่งกระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง (๒) ในกรณีที่มีการกระทำการนั้นเป็นการกระทำเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในหน่วยเลือกตั้งนั้นเป็นบัตรเสีย และให้คณะกรรมการสั่งมิให้นำเป็นคะแนนในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ มิให้นำความในมาตรา ๑๑๘ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่บัตรเสียดังกล่าว เฉพาะกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งภายหลังการนับคะแนนแล้ว” จะเห็นได้ว่า บทบัญญัตินี้สามารถนำไปบังคับใช้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงผู้ที่มีส่วนทำให้เกิดเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ วิธีการไว้แล้ว ทั้งในกรณีที่การกระทำนั้นเกิดขึ้นในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อก็ตาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ แล้ว และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ แต่อย่างใด

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ